

Zelena pedagogija na djelu: Sinergija biologije i istorije u sagledavanju klimatskih promjena

Nastavni projekat o klimatskim promjenama kao izazovu za prirodu i društvo postavio je, u duhu zelene pedagogije, ambiciozan cilj: rasvijetliti i povezati ekološke i društvene uzroke ove planetarne opasnosti kroz sinergiju više predmeta. Najveće iznenađenje za učenike bila je upravo istorija. Ona u ovom kontekstu više nije puko učenje o prošlosti, već ključni kod za dešifrovanje savremenih ekoloških izazova i globalne klimatske krize.

Klimatske promjene su surova realnost, a generacije naših učenika nosiće najveći teret ovog globalnog izazova. Kako bismo ih pripremili za ono što dolazi, tradicionalno obrazovanje moramo obojiti u zeleno. Kroz principe zelene pedagogije, mi ne učimo djecu samo o problemima – mi ih osnažujemo da budu dio rješenja za zdraviju i ljepšu planetu. Teorija profesora Džona Vajta, prema kojoj obrazovanje ima zadatak da doprinese opštem ljudskom blagostanju i stvori bolje društvo, jasno ukazuje na neophodnost adekvatne nastavne obrade savremenih globalnih prijetnji – prvenstveno klimatskih promjena i zaštite životne sredine. Na važnost klimatskih promjena kao nastavne teme ukazuje i činjenica da je na vodećoj svjetskoj ustanovi koja obrazuje nastavnike,

britanskom Institutu za obrazovanje, osnovan Centar za nastavu klimatskih promjena.

Svjetski dan zaštite životne sredine, 5. juni, bio je povod za sprovođenje niza nastavnih aktivnosti u banjalučkoj Gimnaziji. Nastavni projekat Klimatske promjene – problem za prirodu i/ili društvo imao je za cilj sagledavanje i povezivanje ekoloških i društvenih uzroka i posljedica ove planetarne opasnosti. Da bi sveobuhvatno upoznali svijet u kome žive, učenici treba da shvate povezanost njegovih prirodnih i društvenih zakonitosti. Vodeći se tom mišlju, ovaj nastavni projekat su osmislili i koordinisali profesorica biologije dr Nataša Lukić i profesor istorije dr Danilo Kovač. Iako je projekat realizovan prije tri godine, aktuelnost teme se ne mijenja, kao ni mogućnost da se on ponovo primijeni u nastavi i dodatno unaprijedi.

Nakon što su naučili istražiti literaturu i provjeriti vjerodostojnost informacija dostupnih na internetu učenici su 5. juna održali predavanje o uticaju klimatskih promena, kako na životnu sredinu, tako i na društvene procese. Narednog dana je u holu škole otvorena izložba lijepo dizajniranih plakata, na kojima su učenici predstavljali svoja saznanja. Naime, svaki plakat je sadržao taksativno objašnjenje jednog uzroka ili posljedice klimatskih promjena, poput efekta staklene bašte, ozonskih rupa, suša, polava, nedostatka hrane i vode za piće, povećanja nivoa mora, smanjenja biodiverziteta, pojave novih bolesti. Dio plakata ukazivao je na važnosti klimatskih promjena za društveno-političke tokove poput revolucija, migracija, produbljivanja ekonomske nejednakosti i izbijanja različitih sukoba. Plakati su pored teksta sadržali kreativno osmišljene ilustracije. Trećeg dana održana je javna debata na temu: Čovjek više utiče na globalno zagrijavanje nego globalno zagrijavanje na čovjeka. Kao epilog ovih aktivnosti, učenici su dali konkretne odgovore šta je to što mi kao pojedinci možemo uraditi kako bi poboljšali trenutnu situaciju. Ako bi se ovakav projekat sproveo u povoljnije doba godine, učenici nakon nastavnih aktivnosti mogu posaditi biljke u školskom dvorištu.

Navikli smo da se klimatske promjene obrađuju samo iz aspekta prirodnih nauka. Međutim, kako bi mladi ljudi bili spremni da se suoče sa ovim problemom, važno je da razumiju kako i zašto je on nastajao. Znanje iz istorije je neophodno da učenici shvate kako se mijenjao čovjekov odnos prema prirodi. U tom kontekstu objasnili su izgradnju prvih nasipa, pripitomljavanje životinja, industrijske revolucije, eksplozije atomskih bombi, Hladni rat, Černobiljsku katastrofu, te upotrebu nuklearne energije. Prednosti upotrebe atomske i nuklearne energije, ali i njihovog rizika za društvo predstavio je učenik Mihailo Bogdanić, takmičar iz predmeta fizika. Svoje znanje fizike je samoinicijativno inkorporirao u objašnjenja društvenih procesa, doprinoseći interdisciplinarnosti nastavnog projekta. Osim uticaja čovjeka na prirodu, učenici su razmatrali odnos prirode prema čovjeku. Osvrnuli su se na uticaj neplodnih godina na izbijanje revolucija, te posljedice promjena nivoa mora i rijeka za ekonomsku, a time i društvenu stabilnost pojedinih zemalja. U tom kontekstu objasnili su moguće posljedice presušivanja rijeke Po i Aralskog jezera, te poplava u našem regionu 2014. godine. Poznavanje istorije pomoglo im je da uključe prošlost u diskusiju o sadašnjim i budućim odgovorima na društvene opasnosti koje mogu donijeti klimatske promjene. U ovom kontekstu maksimalno je iskorišten potencijal istorije, koja je još jednom opravdala svoju tradicionalnu titulu

učiteljice života. Upravo zbog tog inovativnog pristupa, projekat je ubrzo privukao značajnu medijsku pažnju; kroz seriju članaka o ekološkom angažmanu banjalučkih gimnazijalaca, svijest o važnosti klimatskih promjena uspješno je proširena i daleko izvan školskih okvira.

Ovaj nastavni projekat moguće je dodatno razraditi i unaprijediti. U tom kontekstu učenici bi mogli snimiti video-zapise u kojima će prezentovati svoje plakate, odnosno teme istraživanja. Osim prilike da uvježbaju javni nastup, gimnazijalci bi bili uključeni u aktivnu interakciju sa širom društvenom sredinom, te bi i na virtuelan način širili svijest o značaju klimatskih promjena. Uz pomoć profesora građanskog vaspitanja ili demokratije ovaj projekat bi mogao proširiti svoj interdisciplinarni karakter. U sklopu ovog predmeta učenici mogu dijeliti letke svojim vršnjacima i sugrađanima o uticaju klimatskih promjena. Letke bi sami dizajnirali, uvježbavajući informatičke vještine i koristeći vlastitu kreativnost. Potraga za finansijskom podrškom za ovu aktivnost, ili njeno proširenje, predstavljala bi pravi vid građanskog aktivizma. Temu bi bilo vrijedno sagledati i kroz islamsku te hrišćansku vjeronauku, jer odgovornost čovjeka prema prirodi nalazi direktno uporište u religijskim izvorima. Na časovima muzičke kulture učenici se mogu uvjeriti da je priroda oduvijek inspirisala kompozitore klasične muzike. O tome, pored ostalog, svjedoči Hendlova Muzika na vodi, Respigijeve Rimske pinije, a Vivaldi i Čajkovski su svoja djela nazvali Godišnja doba. Jedan od najpoznatijih kompozitora 20. vijeka, Olivije Mesijan, je svoju inspiraciju tražio i nalazio u cvrkutu ptica. Likovni i literarni konkurs o temi Svijet koji nije antropocentričan može zagolicati maštu učenika, ali i skrenuti pažnju na značaj očuvanja životne sredine, kao jednog od glavnih uzroka klimatskih promjena.

Tags

Odgojne strategije

Obrazovne strategije

Poučavanje

Collections

Inspiriraj druge

Priprema za čas - Srednja škola

Odgojne strategije

Autorski tekstovi

Zelena pedagogija